

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an 64 Lei
Pe jumătate 32 Lei
In America pe an 3 dolari.

Iese odată la săptămână

Adresa: „UNIREA POPORULUI“, Blaj, Jud. Alba-de-jos

Director: **Alexandru Lupeanu-Melin**

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primesc la Administrație și se plătesc: un șir mărupt odată 3 Lei, a doua și a treia oră 2 Lei.

Gheorghe Lazar.

Pomenirea unui mare dascăl de demult.

In anul Domnului 1823, luna Septembrie 30 de zile, în satul Avrig lângă Olt, muria, uitat și părăsit, un mare povătuitor și îndrumător al neamului nostru: *Dascălul Gheorghe Lazar*. In jurul mortului nu erau în ziua aceea decât două trei rudeni pline de obidă. Cei pe cari îi luminase și înălțase Gheorghe Lazar, erau departe, în altă țară atunci. Și nu puteau ști de moartea binefăcătorului lor. Trupul istovit și sdruncinat al dascălului Gheorghe a fost luat pe mâni de săteni, de cunoscuți din copilărie, și coborât în groapă de cinste, lângă biserica satului. Mai târziu, între florile de pe mormânt, a răsărit o cruce de piatră surie, pe care, un învățcel ce-și cunoscuse bine măestrul, a lăsat să se săpe acestea șire de laudă dreaptă:

*Precum Hristos pe Lazar
Din morți a înviat
Așa tu România
Din somn ai deșteptat!*

Iată, deci, că Gheorghe Lazar n'a fost un dascăl de rând, un dascăl de sat, ori de oraș ferit, cari încă îndeplinesc o mare și vrednică apostolie. Gheorghe Lazar a fost dascălul României din vremea sa, prin urmare a celei mai mari părți din neamul nostru.

Fiu de sătean sărac, din acelaș Avrig unde a murit, Gheorghe Lazar a făcut școli înalte prin Cluj și Viena cu ajutorul baronului Bruckenthal din comuna sa, care-l găsisse isteț și cuminte. Întors dela învățatură, a fost profesor și predicator în Sibiu. Dar s'a dovedit a fi prea învățat și prea înaintat în păreri pentru împrejurările de atunci, din vremea episcopului Moga. Și la 1816 părăsește Ardealul, trecând la frații din Țara Românească. Acolo stările erau triste. Lumea era pe grece și tineretul țării făcea școală cu secii loghiotați (învățători) veniți din Fanar. Nici nu credea cineva că s'ar putea face carte înaltă în desprețuita limbă a țaranilor. Lazar sosește chiar la timp în Bu-

curești. Își arată învățătura și înduplecă pe nește boieri să-i dea loc de școală românească. Nu s'a găsit ceva mai bun decât o casă ruinată pe jumătate, fără ferești și fără uși de treabă. Însă Lazar însuflește aceste ruine cu focul inimii sale și cu temeinicia învățaturii pe care o avea. Se mirau marii boieri ai țării, când vedeau că celea mai grele și mai adânci învățături filosoficești încă se pot turna în graiul ardeleanului îndrăzneț, care vorbea limba părinților săi.

In scurtă vreme învățătorii greci pierd pe cei mai aleși școlari ai lor. Fug tinerii cu duiumul la Gheorghe Lazar, nu atât pentru învățatură numai, pentru matematicile și ingineria lui, cât pentru simțirile românești ce-i încălziau cuvintele. Lazar le spunea: Noi Români suntem strănepoții lui Romul dela Roma, de aceea se cade să fim vrednici urmași ai nobilului neam roman. Și trebuie să căutăm a ne scoate din robia și prădăciunea neamurilor netrebnice. Lazar adecă, era prin tot sufletul și simțirile lui, un „latinist“, ca luceferii blăjeni ai redeșteptării neamului.

Cu astfel de învățaturi nu-i mirare, dacă în vremea răscoalei românești a lui Tudor Vladimirescu toți învățăceii dascălului ardelean sunt de partea marelui Oltean! El însuși, măestrul, se zice că învăța pe ostașii lui Tudor cum să țintească cu tunurile...

In anii puțini cât a stat Lazar la București, a izbutit să sădească în tineretul țării flacăra simțirii românești și să o îndrume spre căile unor ideale mărețe. Și acest răsad a fost atât de temeinic, încât chiar și după ce el, dascălul, s'a târât bolnav spre Ardeal ca să moară între ai săi, învățăturile sale au crescut, s'au întărit și au cuprins țara toată, încât cu drept cuvânt spunea Scarlat Rosetti despre Lazar:

Tu România din somn ai deșteptat!

Astăzi, când pretutindeni în țară se prăznuște pomenirea acestui mare dascăl al neamului nostru, plecăm și noi steagul nostru în fața pietrii lui de mormânt și zicem:

Veșnică-i fie pomenirea!

Câți școlari avem în Blaj. Cu toate că guvernul a făcut greutăți vestitelor școli din Blaj, — nu numai prin aceea, că încă nu se știe, rămân sau nu confesionale, ci mai cu seamă prin aceea, că elevilor noștri nu le dă burse (stipendii) și că la școlile noastre nu se pot face examene particulare, — cu toate acestea numărul școlărilor noștri nu numai că nu scade ci se înmulțește din an în an.

La teologie s'au înscris	130
La liceul de băieți	657
La liceul de fete	324
La școala primară de fete	31
La școala normală de învățători	130
La școala primară de aplicație	45
La școala de cantori	76
La școala de ucenici	150
Laolaltă:	1543

Dintre aceștia locuiesc în internate:

In cel de băieți	151
In cel de fete	120
In al școlii normale	60
Cu totul:	331

Așadar școlile din Blaj sunt cercetate anul acesta de 1543 școlari, dintre cari abia 331 încap în internate.

Cum stă lumea și țara.

Partidul național se întărește în Basarabia.

Fruntașii partidului național, domnii Mihai Popoviciu, Sever Dan și Părintele Man, au primit Joi în 20 Septembrie fuziunea (unirea) partidului țărănesc basarabean cu partidul național. Marele român Vasile Stroescu a fost ales, cu mare însuflețire, președinte de onoare al partidului național, secția (despărțământul) basarabeană.

Turburări în Spania și Bulgaria.

Telegraful ne aduce vești foarte neliniștitoare din aproape toate părțile lumii. Se vede, că duhul războinic al oamenilor este tot mai mare și mai nepotolit. Iară sfânta pace nu s'a sălășluit încă în inimile oamenilor.

In Spania generalul Primo de Rivera, ajutat de mai mulți prietini militari, a răsturnat guvernul și a constrâns pe regele, să-l facă ministru prezident. Fiindcă celelalte partide nu sunt bucuroase de această schimbare, Primo de Rivera a introdus dictatura militară: cine nu se supune la ordinele dictatorului este simplaminte împușcat.

In Bulgaria partidul comunist a început să se miște și în unele comune și orașe a proclamat (declarat) republica sovietică. Ziarele de ieri-astăzi spun, că regele Boris ar fi abzis de tron și că și-ar fi luat tâlpășița, dar cele mai nouă desmint vestea aceasta. Fapt e numai că parlamentul a fost dizolvat și că nouăle alegeri se vor face peste două luni, iar ministrul Smiloff a fost silit să abdică.

— **Episcopul Nicolescu în America.** Gazeta »Românul« din America descrie, în cuvinte mișcătoare, jubileul de 15 ani a societății »Sfânta Marie« din Cleveland. Această societate a fost întemeiată de Preasfințitul dela Lugoj, pe când era preot în acel oraș. Pronia cerească a voit, ca la acest jubileu să fie de față însuși întemeietorul societății, cucernicul vladică al Lugojului, care este unul dintre cei mai mari prieteni ai gazetei noastre și care de multe ori a scris în această gazetă.

— **Sfințire de biserică românească în America.** Preasfințitul dela Lugoj, Dr. Alexandru Nicolescu, care este cel dintâi episcop român, care a mers în America, a sfințit Duminecă în 2 Septembrie biserică gr. cat. română din East. Chicago, Ind. în America.

La această mare sărbătoare au luat parte toți preoții români și delegații tuturor societăților românești din America, o mare mulțime de români din toate părțile, așa că n'au încăput în biserică.

Toate gazetele românești din America nu au cuvinte de ajuns pentru preamărirea acestui apostol și episcop cu viață sfântă și nepetată.

»Foiața Poporului« din America scrie un frumos articol prim despre această într-adevăr mare și rară sărbătoare a fraților noștri pribegi de peste apa cea mare.

DE PRIN SATE.

Din părțile Sălagiului.

In 9 Septembrie s'au adunat în comuna fruntașă Gârcei din județul Sălagiu 12 preoți, pentruca să sfințească al treilea clopot, pe care l-au comandat creștinii Gârceleni dela turnătoria Novotny din Timișoara cu suma de 11 mii 200 lei. Tot atunci s'au sfințit și 3 cruci (răstigniri) nouă.

Au fost de față multe mii de suflete din jur, ceea ce a produs mare bucurie în inima zelosului preot Ștefan Sabo, care este un precucernic părinte al nostru. Tot atunci s'a sărbătorit și amintirea de 14 ani a sfințirii frumoasei biserici.

Predica frumoasă ocazională ținută de protopopul Traian Trușăș a prins inimile audienței și a stors lacrimi de bucurie.

Poporul adunat a dat mărire lui Dumnezeu, că se află în România-Mare și că are un rege atât de viteaz și de bun, cum este Măria Sa Ferdinand întâiu.

Unul dintre cei de față.

Din Noul-săsesc.

In 28 August a. e. (sf. Marie) au predat în comuna Noul-săsesc, județul Sibiu, un grup de copii dela școala de-acolo sub conducerea elevi Simina Suci, cl. V. liceală din Blaj — frumoasa piesă a Dlui A. Lupeanu »Fetița orfană«. La sfârșit s'au jucat din partea câtorva fetițe jocuri naționale.

Din tacele benevole adunate s'a dat suma de 170 Lei pentru »Orfelinatul gr.-cat. din Obreja — Blaj«. Cei cari au jucat mai bine rolurile

sunt: Simina Suci (Zefir), Hortensia Canci cl. II. liceală, Deva (Fetița orfană), Antoniu Pădurcan cl. II. liceală (Greerul), Ana Popa cl. VI primară (Baba Marțoica), Mia Viad cl. VI primară (Sf. Duminecă).

Doara Simina Suci poate fi mândră de frumosul succes, mai ales moral, ce l-a avut și în anul acesta cu instruirea celor cari totdeauna cu drag așteaptă să vie iarăș vacanța de vară — ca să o vază în mijlocul lor. R.

Ce e cu unirea calendarelor. Ceterii noștri își aduc aminte, că la începutul verii s'a ținut la Constantinopol o convorbire a împuterniciților bisericilor neunite. Acolo s'a hotărât, că începând cu 1/14 Octombrie calendarele să se unescă și sărbătorile să se țină deodată. Sfântul Sinod dela Constantinopol și cel dela Belgradul Sârbiei au și primit hotărârea aceasta, numai cel dela București încă nu.

Se spune, că biserica neunită din România de aceea nu a primit încă unirea calendarelor, pentruca nu cumva să se recunoască prin aceasta, că biserica catolică are calendar mai bun decât biserica răsăriteană.

Ne mirăm, cum tocmai biserica neunită românească e așa de dușmană bisericii Romei celei vechi, când lucru știut este, că într-ale noastre mâni mai cerge un sânge de roman.

Ne mirăm și mai mult, că pentruce suntem tocmai noi românii așa dușmani de moarte a bisericii fraților noștri, pe când sârbii și chiar și grecii s'au mai potolit.

Nădăjdum, că și biserica neunită românească se va mai gândi și va primi și ea unirea calendarelor, ca astfel întreagă creștinătatea să sărbătorească deodată. Pentruca prin aceasta țara întreagă, dar mai cu seamă Ardealul ar câștiga nespuse de mult. Până la 1/14 Octombrie se poate aduna și sfântul Sinod al bisericii neunite și astfel poate să facă un mare bine țării și creștinătății.

Foiața »UNIRII POPORULUI«.

Un inger de femeie...

(Seonă de pe tron).

(Vagonul, supraîncărcat cu oameni, cufere, pachete. Căldura înădușitoare. Gălăgie; râsete, frânturi de vorbe. În partea stângă, lângă ferăstră, ocupam un loc eu. Față-n față o cocoană de etate mijlocie: nici prea, prea, nici foarte, foarte, dar stropită de făină pe obraz, ca o morărită, iar de pe buze i-se scurgea vâpseaua roșie. Lângă dumneaei soțul).

Doamna: Ce stație e asta?

Domnul: Nu știu, dragă!

Doamna: Cum nu știi, când tu spuneai, că mai avem opt stații?

Eu: E Micăsasa.

Doamna: Cum, Mitică, și tu nu știi, că suntem la Micăsasa? Ei, știi, că ești caraghios? Să nu știi tu stațiile pe unde trecem? (Către mine). Și ce se vinde aci?

Eu: Cred, că struguri, perseci!

Doamna: (Nervoasă) Struguri, perseci! Mitică, mor de sete! Auzi, acilea sunt struguri! (Domnul sare ca înțepat, se împedecă de-un geamantan, gata să cadă-n nas). Să fie dulci Mitică! Alege tămăioasă!.. (Domnul se re-ntoarce fără struguri).

Domnul: Nu suntără...

Doamna: (Către mine). Și Dta spunea-și, că acilea se vând struguri...

Eu: I-or fi vândut, până s'a dat domnul jos.

Doamna: S'au isprăvit până te-ai cugetat și tu să cumperi... Și mor de sete... Caută în

geamantan apa de Cologee! Degrabă Mitică, că m'ajunge damblaua¹⁾. (Domnul, — curgându-i sudorile — ia geamantanul de pe poliță, îl desface, căutând cu mâinile tremurânde sticla). Uf! Ce căldură! Și pe vreme de asta, m'ai pornită ră ia drum. Mi-ai făcut-o Mitică! (Trenul se oprește. De-afară s'aude glasul conductorului: Hususău).

Eu: Să grăbească Domnul, poate ajunge aci ia struguri!

Doamna: Ei, Mitică, așează geamantanul și hai, de grabă, să nu să dec toți strugurii!.. Par'c'ai înțepenit Mitică... Uf! Dacă rămân și-acum fără struguri! (Domnului îi curg sudorile părâu. Așează geamantanul și din trei sărituri e pe scara vagonului).

Domnul: (de pe scară) Struguri, struguri! Ai băiete cu strugurii! (Prin geamul lăsat jos pe jumătate pătrunde glasul pițigăiat al unui copil: Apă recee! Trenul se pune în mișcare, când domnul se'ntoarce fără struguri). Nu fostără!

Doamna: Uf! Acum îmi dau duhul!

Eu: A fost apă rece! Cea mai bună apă din întreg Ardealul!

Doamna: Mitică! Cea mai bună apă din întreg Ardealul! Și tu nu-mi dai un păhar de apă? Ce voiaj²⁾ e asta Mitică?... Dacășă vrei să mă omori, să ne reintoarcem acasă! Uf, când ar ști mama, ce faci cu mine Mitică!? (Își face vânt cu un număr din »Universul«⁴⁾). Scoate-mi

¹⁾ Apă binemirosoasă, cu care se spală domniile bogății.

²⁾ Guta.

³⁾ Călătorie de plăcere.

⁴⁾ Gazetă mare, care apare zilnic la București

pantofii din geamantan! Trebuie să-mi schimb ghetetele, î-mi ucid picierile! (Domnul sare oblu'n sus. Inhață de pe poliță un geamantan cât un copârșeu. Il desface, scoate o pereche de sandale. Doamna îi întinde taba, ca s'o desculțe. Trenul se oprește: Mănărade).

Doamna: (Către mine). Acilea vor fi struguri?

Eu: (Nefiind atent la întrebare) Mănărade.

Doamna: Marmelada¹⁾, nu-mi face bine! Rămâi Mitică, de mă înalță! (Boul lui Dumnezeu a desculțat-o, încălțând-o în sandale).

Eu: (Ca să nu tac). Ne-apropiem de Blaj!

Domnul: Unde-i înmormântat Gheorghe Lazar²⁾.

Doamna: Acilea sunt Românii, cari țin cu Ungurii?

Eu: (ironic) Da!

Domnul: Ei, n'ar trebui să-i mai suferiți în Ardeal!

Doamna: Or să vină ei la sentimente mai bune!

Eu: Din căne, nu faci slănină!

Domnul, doamna: Adevărat! Dar trebuie romanizați cu forța. (Trenul se oprește în gara Blajului. Domnul cumpără struguri și perseci. Doamna începe a mânca din ei cu lăcomie. De pe buzele-i spoite se scurge zeamă roșie. Eu trec în alt vagon, unde am văzut pe-un vechi prieten. I-mi era teamă să nu mă romanizeze și pe mine).

Petrea Dascălul.

¹⁾ Un fel de lictar.

²⁾ Gheorghe Lazar e înmormântat de fapt la Avrig.

Grăunțe sufletești.

Să ne grijim sănătatea!

Impotriva poruncii a cincisău se mai poate păcătui și prin aceea, că ne expunem viața la primejdii, ne stricăm sănătatea ori ne luăm înșine viața.

Comediașii, cari joacă pe funie, călătoreii prea îndrăzneți, imblânzitorii de animale sălbătice își expun viața la mari primejdii și, întrucât nu iau toate măsurile de lipsă pentru încunjararea primejdiilor, trăiesc în păcat de moarte. Dar și pe sate sunt ei destui tineri, cari fac câte nebunii toate, se rămăgesc, că vor sări, înota ori urca un deal în așa fel, încât foarte ușor se pot nenoroci. Câți de aceștia nu au plătit cutezanța lor cu viața! Tot așa de greu păcătuiesc și aceia, cari călătoresc pe coperișele ori pe treptele vagoanelor, în caz de vreme grea se feresc sub arbori, ori fug și îi ajunge trănucul. Cu un cuvânt toți aceia, cari își expun viața ușuratec, păcătuiesc împotriva poruncii: „Să nu ucizi!”

Tot așa de greu păcătuiesc și cei ce își strică sănătatea prin aceea, că joacă, fumează ori beau peste măsură.

La noi românii mai puțin, la alte neamuri însă sunt foarte mulți de aceia, cari își iau înșiși viața. Astfel de cazuri aflăm și în sfânta Scriptură. Regele Saul, rănit și urmărit de dușmanii săi, se aruncă în sabie. Mai marele temniței din Philippi, văzând, că sf. apostol Pavel a scăpat din temniță și că ușile sunt descuiate, de frica pedepsei, a voit să se omoare cu sabia. Iuda, văzând că a vândut sânge nevinovat, s'a dus și s'a spânzurat. Câte cazuri de sinucidere nu cetim apoi zilnic în gazete? Sunt atâția nefericiți, cari, ajunși la cel dintâi năcaz, desnădăjduiesc și-și iau înșiși viața.

Cauza sinuciderii este de regulă lipsa de religiozitate. Cei mai mulți oameni nu-și dau seama, că este o viață dincolo de mormânt, că Dumnezeu ajută în năcazuri și iartă și pe cei mai mari păcătoși. La noi românii foarte rar se întâmplă cazuri de sinucidere, pentru că poporul nostru este încă, mulțumită lui Dumnezeu, destul de credincios.

Biserica pe sinucigași îi pedepsește prin aceea, că nu-i înmormântează, numai în cazul, dacă medical dovedește, că a fost nebun, dar nici în cazul acesta nu-i înmormântează cu paradă.

Omul nu este stăpânul vieții sale, ci singur Dumnezeu. „Eu voi ucide și voi face viu, bate-voiu și eu voi vindeca și nu este cine să scoată din mâinile mele”, zice Domnul la Moisa (V, 32, 39). Așadar sinucigașul se amestecă în mod obraznic în drepturile lui Dumnezeu și-și însușește dreptul de a lua viața. Sinucigașul greșete împotriva familiei proprii, pentru că o face de rușine și o expune la mizerii și năcazuri foarte mari.

Să nu creadă cumva cineva, că sinucigașul e viteaz, dimpotrivă el este cât se poate de laș, pentru că în loc să se lupte și să scape prin sinucidere. Dară socoteala sinucigașului e foarte greșită, pentru că, scăpând de un năcaz mic pământesc, dă de unul și mai mare, pe lumea cealaltă, de cea mai mare nefericire, de iad.

Omul în schimb își poate, ba chiar trebuie, să-și jertfească viața, când prin aceea își câștigă viața veșnică, ori când prin aceasta poate să mântuiască viața deaproapelui său.

Pilda cea mai bună ni-o dau sfinții mucenici (martiri), cari jertfindu-și viața pentru

învățăturile Domnului și-au câștigat fericirea cerească. Misionarii, cari predică învățătura Domnului popoarelor păgâne, își jertfesc sănătatea, ba chiar și viața, și nu numai, că nu păcătuiesc, ci dimpotrivă își câștigă mari vrednicii pentru viața veșnică. Tot asemenea preoții, medicii și îngrijitorii de bolnavi, cari se molipsesc de tot felul de boale.

Este iertat să-ți expui viața pentru a mântui pe un nefericit de inec ori de foc, ori de alte primejdii. De aceea nu păcătuiesc nici cei ce se luptă în război, mântuind prin primejduirea vieții proprii viața și fericirea altora. Insuși Mântuitorul și-a jertfit viața, pentru ca să ne scape pe noi din blăstăm.

Jidovii nu vreau să învețe românește

Statul român a dat voie jidovilor să-și deschidă școli proprii. Jidovii și le-au deschis, dar, în loc să propună jidovește, învăță în ele numai ungurește.

Statul atunci a dat poruncă, ca numai acele școli jidovești să mai poată fi deschise în anul acesta școlar, în cari se va propune jidovește, ori apoi românește, în limba statului.

Jidovii însă sunt nemulțumiți și strigă „Ghivalt”. Guvernul român încă nu lasă nimic din dreptul său, așa că jidovii ori își închid școlile ori apoi propun în limba lor proprie sau în a statului.

Ne întrebăm: Oare pentru ce țin jidovii noștri atât de mult la ungurii, cari îi prigonesc atât de mult în Ungaria și sub cari, până erau stăpâni la noi, n-au avut nici o școală jidovească? Fiind atât de mari dușmanii a tot ce e românesc, cum pot pretinde, ca noi totuși să-i iubim și cinstim?

Cărți nouă.

Vestita casă de editură dela București „Cartea Românească”, a pus în vânzare de curând următoarele cărți, foarte bune pentru cetitorii dela sate:

Cum se înmulțese pomii reditori, scrisă de D. I. Ștefănescu, inspector general horticol și profesor de horticultură. Biblioteca Agricolă Populară nr. 10. Prețul 4 lei.

Ingrășați pământul, de Ion Gh. Botez, inginer agricol. Biblioteca Agricolă Populară nr. 11. Prețul 4 lei.

Către Everest de I. Simionescu, profesor universitar, „Cunoștințe Folositoare” Seria A nr. 13. În această cărticică ni-se povestesc într'un graiu limpede și atrăgător silințele englezilor de-a urca în vârful celui mai înalt munte din lume. Prețul 3 lei.

Porumbeii mesageri de Vasile Sadoveanu. „Cunoștințe Folositoare” seria A nr. 14. Interesante cunoștințe despre porumbeii de poștă. Prețul 3 lei.

Toate acestea cărți se găsesc de vânzare la librăriile românești de pretutindeni.

* * *

A apărut în Biblioteca amatorilor de teatru Nr. 18—19 piesa: La datorie, poem eroic în două acte în versuri de locotenent de rezervă Nicolae Petrescu Zoita, profesor la liceul Gheorghe Lazar în București. Piesă premiată. Prețul 16 lei. Catalog gratis la cerere trimite edit. I. Baci, Lugoj.

— Cât s'a încasat dela țărani pentru pământurile improprietărite. După cum arată dl ministru de finanțe, până la 6 Septemvrie s'a încasat dela plugarii țărani improprietăriți 313 milioane și jumătate lei.

Știrile săptămânei.

Tărgurile. 1 Octomvrie: Bozovicu, Cincul mare, Șieul mare. 3 Bioziod-Uifalău, Iara de jos. 4 Borșa, Cal, Caransebeș, Crispatac, Murăș-Ludoș, Odorheiu, Orăștie. 5 Danes, Zăbala. 6 Bran, Buziaș. 7 Bățanii mari, Săbad, Săliște (jud. Sibiu), Șilindia.

— Pentru luminarea poporului. Păr. Augustin Trif, preot, Adămuș ne-a trimis pentru fondul de susținere al gazetei 36 lei, dl Gheorghe Șandor, cantor, Mădărașul de Câmpie 18 lei, Păr. Alexă Pop, protopop, Cluj 10 lei, dl Ioan Trădar, econom, Sanislău 14 lei, dl Ioan Rotariu, comerciant, Hoiniceni, 14 lei, dl Petru Hedu, econom, Sibiu, 36 lei. Le mulțumim din inimă.

— Deschiderea școlilor din Blaj s'a făcut Vineri, în ziua de Sântă-Măria-Mică, printr'o liturgie slujită de directorii și profesorii tutoror școlilor noastre, cerându-se ajutorul Sfântului Spirit. Sâmbătă s'a făcut la liceul de băieți, în curtea liceului, sfințirea apei, s'au botezat toți profesorii și elevii, s'au sfințit toate clasele și s'au cetit legile școlare, iară Luni s'a început învățătura.

— Deschiderea atelierelor Orfelinatuului din Blaj. Începând cu acest an școlar se deschid ateliercele Orfelinatuului din Blaj în noua zidire din grădina Lupan. Fiindcă deocamdată etajul e cuprins de liceul de fete, cei 20 de orfani, sosiți deja la Blaj, vor locui la Azilul de bătrâni, vor mânca la Internatul Școlii Normale și vor lucra diferite măiestrii la ateliere.

Sfințire de steag în Blaj. Duminecă în 23 Septemvrie s'a făcut pe balustrada (prijvorul) catedralei sfințirea steagului societății sportive (de întărire trupească) din Blaj de cătră Păr. vicar general al Mitropoliei, Dr. Izidor Marcu, în fața unui public numărös și ales.

— Cursul de cantori din Blaj se va deschide la întâiu (1) Octomvrie.

— Moartea lui Partenie Cosma. Zilele trecute a încetat din viață la Călimănești fostul director al băncii „Albina” din Sibiu Partenie Cosma, în vârstă de 85 ani. Fieiertatul a fost un mare luptător naționalist pe vremea ungerilor, unul dintre fondatorii partidului național și unul dintre cei mai de samă pricepători în afacerile de bancă. Guvernul a hotărât că-i va face înmormântare națională, la care va lua parte în numele guvernului domnul ministru Banu.

— Generalul Berthelot ia în stăpânire moșia dăruită de România. Viceazul General Berthelot, marele prietin al României și inimosul tovarăș de lupte, a sosit la Deva, de unde a plecat în satul: „General Berthelot” și a luat în stăpânire casa și moșia dăruită de guvernul român, pentru că să se simtă legat de țara noastră și în vreme de pace.

Cine a omorît pe Francisc Ferdinand. Gazetele mari ale lumii susțin, că s'au descoperit anume scrisori secrete, din cari se vede, că cei ce au pus la cale omorul fostului moștenitor de tron al Austro-Ungariei au fost niște generali austrieci. Astfel războiul cel mare s'ar fi pornit pe nedreptul.

— Mamă de 13 ani. O femeie de 13 ani din Preșmer, jud. Brașov, a născut la spitalul din Brașov un copil. Atât mama cât și copilul sunt deplin sănătoși.

— Moară aruncată în aer. Moara cu site a fostului pretor Veszpremi din Șarmaș a fost aruncată în aer. Anume această moară era purtată cu gaz. Din negrija mecanicului rezervorului cu gaz s'a aprins și explozarea s'a produs cu atâta putere încât întreaga mașinăria a fost zdrobită și aruncată prin coperiș în sus, până la înălțime de câți-va zeci de metri. Edificiul a fost distrus cu totul. A murit un singur om, care se găsea în podul morii.

— **Un vultur atacă un tânăru.** În Franța un tânăru de 18 ani mergea pe drumul țării în spre un orașel, când deodată s'a coborât din văzduh un vultur, care l-a atacat. După multă trudă și, alegându-se cu destule răni, tărăru a reușit să doboare vulturul, care cântărea aproape zece kilograme.

† **Păr. Petru Chețianu.** Duminecă a fost înmormântat la Cluj parohul din Densus și protopopul onorar al diecezei de Lugoj, Petru Chețianu. Fieciertatul a fost fratele canonicului dela Blaj, Dr. Ambroziu Chețianu. — Facă-i Dumnezeu parte cu dreptii!

— **Moartea unui mare român bucovinean.** Din Cernăuți vine vestea, că acolo a murit bătrânul luptător național Bejan. Bătrânul Bejan a fost președintele Adunării Naționale, care a hotărât unirea Bucovinei cu România. El moare în vârstă de 89 de ani. A fost deputat în dieta bucovineană, președinte al Societății pentru cultura română și a condus școlile străine pe vremea austrieilor.

Cunoștințe folositoare.

Șoarecii de câmp.

Vara întregă a fost săcetoasă. Iarbă s'a făcut puțină. Otavă aproape de loc. Bucatele încă au suferit mult. Grâu a mai fost, cucuruzul însă în multe locuri s'a uscat înainte de vreme. E o pacoste grea aceasta, la care acum se mai adaugă una, și anume acca a *șoarecilor de câmp*.

Intr'adevăr din multe părți vine știrea, că șoarecii de câmp nimicesc cu totul țarinile, cauzând nenorociri, asemănătoare cu acelea aduse de lăcuste.

În Europa nici nu este țară, în care șoarecii de câmp să nu facă pagube. În istorie încă se pomenesc nenorocirile aduse de ei. Înainte de aceasta cu o sută de ani, în Franța, în câteva zile, oamenii au omorât peste un milion și jumătate șoareci. Iar în țara nemțească odată s'a pus și preț pe capul lor. Anume acela, care va omorî mai mulți, va fi premiat. Și din premiul câștigat, un om și-a cumpărat o bucată de pământ, pe care a numit-o ogorul șoarecilor.

La noi fac acum pagube mari în ținutul Bârsei.

Șoarecii de câmp sunt ceva mai mari decât cei de casă. Au capul mare și gâtul gros. Urechile mici. Coada scurtă și păroasă. Pe spate părul este de culoare mai închisă, iar pe pantece este mai alburii.

Trăiește în găuri pe cari le sapă sub pământ, cruciș și curmeziș. De multe ori prin țarini găurile de șoareci sunt așa de dese, că n'ai unde-ți pune picierul.

Șoarecii de câmp mănâncă semințe, iarbă, rădăcini, frunze și fructe. Primăvara și toamna strică rău semănăturile. Sunt foarte nesățioși. Un singur șoarece într'un an mănâncă până la 11 kg. de bucate. Ne putem închipui câte va goane de bucate mănâncă atunci, când într'un ținut năvălesc cu milioanele. Când nu mai au ce mânca, se mănâncă unul pe altul.

Se sporesc foarte repede. Într'o vară o femeie — șorecioaică — fată de cinci-șasă ori, dând de fiecare dată câte 5—6 pui. După o lună și jumătate, cel mult două, puiul — șorecioaica tinăru — încă fată. Așa că dintr'o singură păreche, într'un an pot să iasă peste *cinci sute* de șoareci. De aici și zicală, că ies șoarecii din pământ, cum ies furnicile dintr'un moșunoi.

Le place mai ales în anii secetoși.

Șoarecii de câmp, fiind așa de spornici, se poate întâmpla, că ori ce trudă să ne fie zadarnică. Avem însă leac și de cojocul lor. Și anume o ploaie repede îi poate îneca în găurile lor de sub pământ; o toamnă

rece și umedă încă îi nimicește, asemenea și un soi de boală, anume ciurma, încă îi seceră câte odată așa de tare, de-îți vine a crede, că au intrat cu toții în fundul pământului.

Dihorul, vulpea, nevăstuica, ariciul, ulii și buhele încă îi prăpădesc.

Mai mult însă îi prăpădește, și trebuie să-i prăpădească, omul, stăpânul țarinilor nimice de șoareci.

Omul, pentru că să-i poată prăpădi, trebuie să-și împărțească lucrările în chipul următor:

De cum dă primăvara și până la secere să-i prăpădească din pământurile nearate: pășuni, fânețe, trifoiști șel. Vara, dela secere și până la imblătitul spicoaselor, să-i prăpădească din pământurile arătoare; iar după ce bucatele spicoase au fost imblătite, să încerce prăpădirea șoarecilor de pe lângă jirezile de paie și pleavă.

Și anume cum?

Să luăm mai întâiu pământurile nearate. Aici s'ar putea pune otravă. Însă otrava e prea scumpă și e greu de a o imprăști peste o pășune ori un fânaț întins.

În țara nemțească se obicinuesc așa numitele *curse-Hohenheim*. Cu acestea se prind șoarecii de prin fânețe ori pășuni. Cursele sunt mici, foarte simple și ieftine. Cu ele se prind șoarecii în chipul următor: Deschizătura de ieșire a găurilor de șoareci se astupă. Dacă în ziua următoare, găsim vre-o gaură destupată, semn, că într'aceea sunt șoareci. Deci cursa o vom pune numai în gaura aceea. De obicei astupăm numai atâtea găuri, în câte putem pune în ziua următoare curse. Trebuie să avem mai multe curse, după întinderea locului de unde vrem să nimicim șoarecii. Unui gospodar mic îi trebuie cel puțin cincizeci de curse Hohenheim. După ce toate cursele au fost așezate în găuri, lucrătorul se trage la o parte, ori, dacă mai sunt găuri de șoareci, începe să le astupe și pe acelea. După o jumătate de ceas caută cursele așezate și în care a găsit șoarece, îl scoate și-l omoară.

În chipul acesta poate omorî șoarecii din fânețele celea mai întinse.

În pământurile arătoare putem nimici șoarecii așa, că arăm locul cât se poate de afund. Șoarecii nu-și fac găurile mai afund de 18—25 cm. Astfel cu un plug mare putem

scoate afară toți șoarecii. Pe brează merge un lucrător care cu o bătă omoară toți șoarecii scoși de plug. E bine ca pământul să nu se are tot deodată. Să se are mai întâiu cam trei părți și a patra parte să rămână până peste o săptămână. Aratul să se înceapă dela margini, așa că partea nearată să rămână în mijloc. În chipul acesta șoarecii, cari ar mai rămânea ascunși printre brezde se trag în locul rămas nearat și când arăm și aici ușor îi putem omorî și pe aceștia.

Mai sunt încă șoarecii cari s'au tras pe sub jirezile de paie sau de pleavă, după ce am isprăvit cu imblătitul bucatelor. — Pe aceștia încă îi putem omorî așa că săpăm în jurul jirezilor șanțuri afunde. Primăvara când șoarecii încep să iasă de sub jirezi și să se imprăștie pe câmp, cad în șanțuri unde ușor îi putem omorî.

Însă orice mijloace s'ar întrebuința pentru pustiirea șoarecilor, ispravă bună numai atunci se poate face, dacă toți gospodarii dintr'un sat se înțeleg să lucreze împreună. Unul singur, ori cât să va trudi să pustiască șoarecii de pe moșia lui, nu va putea, căci cei de pe moșiile vecine, iarăși vor năvăli la el.

Ion Popu-Câmpeanu.

Poșta gazetei.

Pentru colaboratorii noștri. Rugăm pe colaboratorii noștri, să nu ne mai trimită articoli prea lungi, pentru că gazeta e mică și noi nu putem publica articoli așa de lungi. Să se spună cât se poate de scurt întâmplările.

Eleului Tr. V. Del. Poezia D-Tale nu face. Mai bine, să te pui pe studiu, decât să-ți pierzi vremea cu poezii, la cari nu te pricepi.

Am primit abonamente dela: Nr. 1498—32 lei; 1499—32 lei; 388—64 lei; 1327—64 lei; 1988—10 lei; 97—48 lei; 1698—64 lei; 1593, 1594, 1595, 1596, 1597, 1598, 1599, 1600, 1601, 1602, 1603, 1604, 1605, 1606, 1607 și 1608 câte 10 lei; 1728—64 lei; 2004—16 lei; 1958—64 lei; 1342—64 lei; 1017—54 lei; 1619—64 lei; 2038—18 lei; 2042—18 lei; 1856—54 lei; 1943—15 lei; 1951—60 lei; 1983—32 lei; 1729—16 lei; Grigore Siladi, 512, Cleveland St. Aurora Ill. America (Nr. 1007) — 395 lei; 502—32 lei; 1449—32 lei; 1016—94 lei; 219—32 lei; 1792—32 lei; 2043—20 lei; 1103—32 lei; 1510—64 lei; 1309—32 lei; 1310—32 lei; 990—64 lei.

Redactor responsabil IULIU MAIOR.

„PATRIA“

bancă pentru credit, comerț și industrie, societate anonimă — Blaj.

Indeplinește toate lucrările de bancă, dă împrumuturi, pe cambii, ipotecare și cont-curent, primește depuneri spre fructificare, mijlocește plățile cecurilor americane.

Are un magazin de lemne „PLUGARUL“, unde se vinde tot felul de lemn pentru clădiri și mășari, lemn de foc, pari de vie. Fabrica sa „VULCANUL“ produce cărămida și țigla cea mai bună.

Prăvălia sa „CONSUM“ vinde toate negoațele pentru trebuințele casei și pentru economie. Are ferărie bogată și tot felul de unelte. Are filială în Teiuș.

Se ocupă cu toți ramii de comerț.

Adresa telegrafică

„PATRIA“

Telefon, în Blaj Nr. 9, în Teiuș 11.

Adresa băncii:

„PATRIA“, BLAJ.

(10) 26 - 52.